

Státní vědecká knihovna v Ostravě

Výroční zpráva 1999

Obsah:

1. Souhrnné zhodnocení - hlavní úkoly a problémy

2. Služby

- 2.1 Služby všem uživatelům
- 2.2 Zvláštní služby knihovnám
  - 2.2.1 Poradenská a konzultační činnost
  - 2.2.2 Koordinační činnost
  - 2.2.3 Sběr a vyhodnocování dat o knihovnách
  - 2.2.4 Vzdělávací činnost

3. Doplnování, zpracování a ochrana knihovního fondu

- 3.1 Akvizice knihovního fondu
- 3.2 Tvorba bibliografických a dokumentačních záznamů
- 3.3 Revize a ochrana fondu

4. Výzkumná činnost

5. Vnější vztahy

6. Ediční činnost

7. Automatizace knihovny

8. Odborné komise, souborné katalogy

- 8.1 Odborné komise
- 8.2 Souborné katalogy

9. Vzdělávání knihovníků

Příloha č. 1: Statistický výkaz

Příloha č. 2: Přehled vzdělávacích akcí uskutečněných v roce 1999

Příloha č. 3: Základní statistické ukazatele, sponzoři

Příloha č. 4: Plnění plánovaných ukazatelů

Příloha č. 5: Příspěvek na provoz SVK

Zpracovala: Ing. Lea Prchalová

Ostrava, leden 2000

1. Souhrnné zhodnocení - hlavní úkoly a problémy

Činnost Státní vědecké knihovny v Ostravě byla v roce 1999 silně ovlivněna řešením projektů. Do své poslední etapy vstoupil tříletý projekt "*SVK v Ostravě - centrum regionálního informačního systému*", který znamenal zavedením automatizovaného výpůjčního systému převratnou změnu ve službách uživatelům. Podstatnou částí řešení úkolu bylo rozšíření on-line katalogu nad rámec běžně zpracovávaných publikací o 32 110 záznamů starších monografií a kartografických dokumentů a o záznamy o regionálních seriálech včetně věcného zpracování umožňujícího nalézt periodika podle okresů, kde byla vydána. Došlo také k rozšíření zpracování analytických záznamů z regionálních seriálů. V programu MK ČR

RISK 1999 uspěla knihovna s projektem "Zkvalitnění připojení SVK v Ostravě k síti Internet přechodem na síť TEN-155 CZ", který byl zrealizován v závěru roku. Projekt "Zavádění a využívání informačních technologií při transformaci knihovny v regionální databázové centrum" přinesl knihovně finanční prostředky, díky nimž byly uloženy všechny tituly seriálů, které knihovna odebírá, s propojením a zpracováním všech dřívějších změn názvů a seriálů, které byly současným titulem nahrazeny. V rámci programu "Core Collection OSI Network Library Program", v němž se knihovna úspěšně zúčastnila, byla do Ostravy přislíbena sbírka publikací s tematikou drogové závislosti. SVK v Ostravě se stala také spoluřešitelem kladně posouzeného významného projektu "Vzdělávací centra pro celoživotní vzdělávání knihovníků v České republice".

Mimořádná pozornost byla v průběhu loňského roku věnována testování elektronických informačních zdrojů, zejména databází EBSCO, jejichž velmi přívětivý vyhledávací systém i oborová rozmanitost přinesly společně nesmírné obohacení rešeršní činnosti (podmíněné financováním mimo rozpočet knihovny). Z dalších významných testovaných databází je nutno zmínit databáze OCLC - First Search, plné texty českých seriálů poskytovaných firmou Anopress, databáze firmy ProQuest Direct a databáze z oblasti ekonomiky a obchodu nabízené firmou Albertina icome. Z finančních důvodů se knihovna rozhodla z dříve jmenovaného jen pro databáze Anopress. Ve snaze zajistit uživatelům aktuální odborné informace ze světových informačních zdrojů se SVK v Ostravě zapojila do pěti projektů programu MŠMT "Informační zdroje pro vědu a výzkum", jejichž vyhodnocení proběhne v lednu 2000.

Databáze se záznamy knihovního fondu byla obohacena o dva druhy dokumentů, a to firemní seriály a elektronické dokumenty, pro které byl nově dohodnut princip zpracovávání a zpřístupňování uživatelům. CD-ROM encyklopedického charakteru jsou nyní zpřístupňovány v multimediální studovně v síti Ultrahnet nebo na jednotlivých pracovních stanicích.

Rok 1999 byl velmi bohatý na organizované vzdělávací akce, z nichž za zcela mimořádnou lze považovat Setkání uživatelů systému T-Series, jíž se zúčastnili distributoři systému, zahraniční hosté a uživatelé z celé republiky.

Ve vzdělávání uživatelů knihovny bylo možno zaznamenat zvýšení zájmu, přičemž uživatelé vyžadovali zejména instruktáže k práci s databází České národní bibliografie. Celkově lze konstatovat, že přibývá zájemců o samostatné vyhledávání v českých databázích.

Automatizace knihovních procesů byla ovlivněna zejména přechodem na dlouho slibovanou verzi 300 systému T-Series, na niž navazovala automatizace výpůjčního systému, a přípravami na přechod do roku 2000. Systémový upgrade byl dobře připraven a obavy z vynuceného přerušování provozu knihovny se naštěstí nenaplnily.

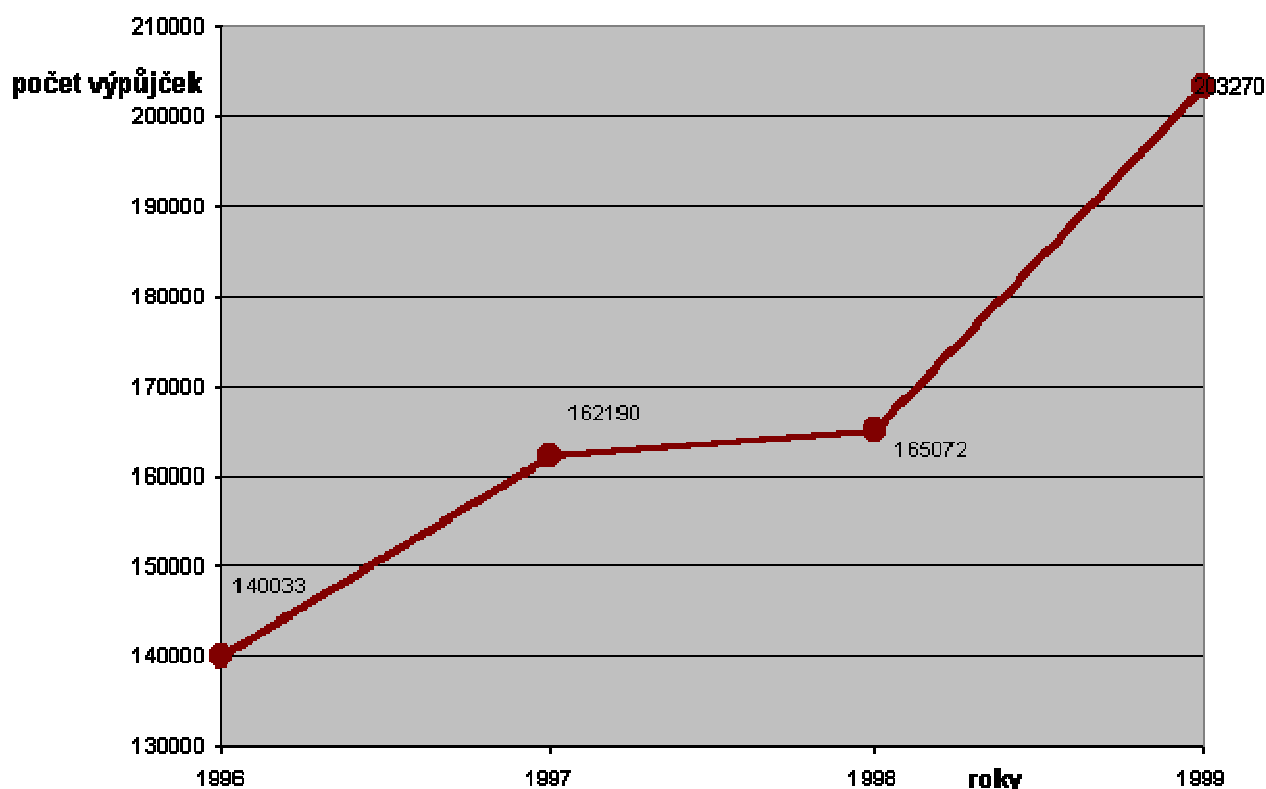
SVK v Ostravě se v roce 1999 potýkala se zcela nedostatečnými finančními prostředky, které silně limitovaly zejména nákup knihovního fondu. Neumožnily rovněž provést odpisy v předepsané výši ani zajistit relativně dostatečnou ochranu knihovního fondu běžně užívanými technologiemi či knihovnu pojistit v potřebném rozsahu. Ve stále vyšší míře musela být prováděna provizorní vazba do desek, která bohužel přináší poškozování a ztráty periodik.

Příprava k výstavbě nové knihovny pokročila pouze zpracováním investičního záměru. MK ČR však nezařadilo výstavbu mezi prioritní akce a knihovna neobdrží ani v roce 2000 k

tomuto účelu finanční prostředky. V knihovně přetrvává krizová prostorová situace s ohledem na čtenáře, na uchovávání knihovního fondu i pracovníky.

V roce 1999 došlo ke skokovému nárůstu v absenčních výpůjčkách monografií, což při zohlednění nedostatečného nákupu literatury svědčí o intenzivnějším využívání staršího fondu. Na vyšší počet výpůjček se nesporně podílí převedení katalogizačních záznamů do databázové podoby, zúročena je nyní též pracná konverze věcných třídících znaků při retrospektivním ukládání záznamů. Větší obrat fondu je dán také nekompromisním automatizovaným upomínáním nevrácených publikací.

Graf č. 1: Porovnání výpůjček monografií, kartografických dokumentů a hudebnin v letech 1996 - 1999

Pokles prezenčních výpůjček seriálů si vedení knihovny vysvětluje zaprvé dohnáním skluzu ve vazbě starších periodik a za druhé zpřístupněním maximálního počtu titulů ve schránkách studovny (vzhledem k prostorovým podmínkám), jejichž vypůjčování tak přestalo procházet protokolem. Patrný pokles nastal očekávaně opět u cirkulace dokumentů. Možným vysvětlením je hospodářská situace v podnicích na severní Moravě a ve Slezsku, útlum výroby. Omezování výdajů zaznamenaly také nemocnice, naši odběratelé cirkulační služby lékařských periodik.

Oddělení služeb čtenářům zaslalo v loňském roce 8330 oznámení o rezervovaných dokumentech. Stále častější je bohužel situace, kdy požadovaný dokument je zapůjčen jiným uživatelem a běžně jsou evidovány dvě až tři rezervace. (Množí se též počet případů, kdy rezervace již není aktuální.)

Tabulka č. 1: Porovnání výpůjček monografií, kartografických dokumentů a hudebnin v letech 1996 - 1999

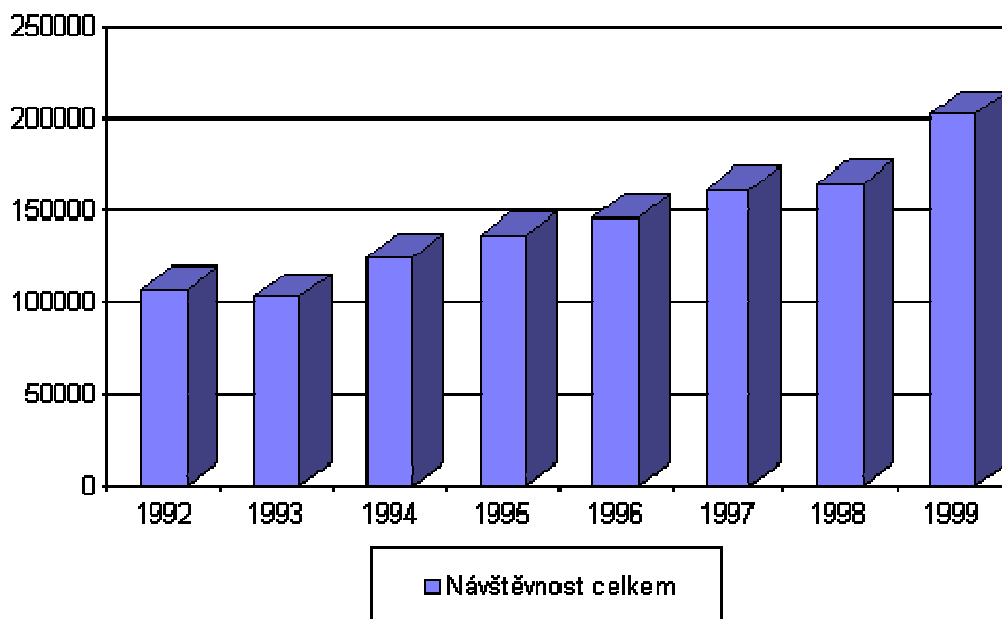
Ukazatel	1998	1999
Výpůjčky (bez MVS) celkem (k.j.)	368831	395556
Osobní absenční celkem	185028	218614
Monograf., kartogr. dok.	145045	178693
Seriálů (vč. firemních)	10728	12322
Speciálních fondů	29255	27599
Osobní prezenční celkem	167443	176942
Monograf., kartogr. dok.	20027	24577
Seriálů (vč. firemních)	131308	81710
Speciálních fondů	16108	70655
MVS, MMVS celkem (k.j.)	368831	31677
MVS - jiným knihovnám	27847	30402
Monograf., kartogr. dok.	1552	1806
Seriálů (vč. firemních)	14040	13202
Z toho časop. cirkulací	13671	13015
Kopíí	2884	2938
Speciálních fondů	15431	12456
Z toho cirkulací	14591	12240
MMVS - jiným knihovnám	18	38
MVS - z jiných knihoven	1015	1081
Monograf., kartogr. dok.	595	272
Seriálů (vč. firemních)	spol. s knih.	225
Kopíí	420	584
MMVS - z jiných knihoven	79	156

Společně s vzrůstající návštěvností knihovny (o 38 000 uživatelů v porovnání s rokem 1998), stále stoupá zájem o rešeršní a informační činnost, který v roce 1999 dosáhl úrovně 34 800 zodpovězených dotazů ve složení 29 725 základních informací, 5052 obsáhlých informací a

konzultací, 23 písemných doporučení a analýz. Uživatelům bylo poskytnuto 860 rešerší, z nichž 677 tvořily rešerše dokumentografické na oddělení speciálních fondů.

Velmi žádanými byly konzultace ke zpracování diplomových prací včetně formální úpravy prací a přípravy skrytých bibliografií, běžnou součástí činnosti odborníků v multimediální studovně se stalo proškolení k využívání České národní bibliografie a k hledání informačních zdrojů po síti Internet.

Graf č. 2: Návštěvnost knihovny v letech 1992 - 1999

Tabulka č. 2 : Přehled rozsahu vydaných rešerší

počet vydaných titulů	103
počet stran	1328
počet záznamů	3189
počet expedovaných výtisků	309

Tabulka č. 3 : Oborový přehled rešerší

ekonomie	27
přírodní vědy	6
technika	20
umění, literatura, historie, sport	25
společenské vědy	62
životní prostředí, hygiena, lékařství	27
celkem	167

Kopírování a laminování dokumentů zajišťovalo pro uživatele knihovny reprografické pracoviště, v permanentním provozu byla samoobslužná kopírka.

2.2 Zvláštní služby knihovnám

2.2.1 Poradenská a konzultační činnost

Na základě požadavků knihoven a informačních institucí včetně studentů vysokých škol bylo poskytnuto v oddělení celkem 43 obsáhlých konzultací.

Pracovnice oddělení provedly 13 metodických návštěv v knihovnách regionu.

V oddělení služeb knihovnám bylo zpracováno 45 písemných připomínek, analýz a vyjádření k materiálům nadřízených, resp. spolupracujících institucí a orgánů.

Průběžně byly sledovány nové, resp. novelizované normy a předpisy z oblastí týkajících se knihoven, knihovnictví a souvisejících oblastí.

2.2.2 Koordinační činnost

Byla svolána porada ředitelů okresních knihoven a městských knihoven s regionální funkcí, na programu byly změny ve statistickém výkazu na rok 1999 a 2000. Dále byly probrány aktuální problémy knihoven regionu.

2.2.3 Sběr a vyhodnocování dat o knihovnách

V průběhu 1. pololetí byla provedena aktualizace dat v adresářích knihoven pro potřebu SDRUK. Opravy byly provedeny ve vlastním adresáři oddělení v databázi ISIS.

Rozbor přírůstků knihovního fondu v knihovnách regionu nebylo možné zpracovat, jelikož se nepodařilo knihovnám regionu shromáždit relevantní informace z menších knihoven jednotlivých okresů.

Byly zpracovány krajské statistické sumáře a komentáře k nim a odeslány v termínu daném nadřízenými orgány na IPOS v Praze. Dále byly tyto informace zaslány do Národní knihovny České republiky, krajskému statistickému pracovišti v Ostravě a dalším institucím, které údaje požadují.

2.2.4 Vzdělávací činnost

Pro frekventanty kurzu byly připraveny 3 exkurze - do Knihovny města Ostravy, SVK v Ostravě a ODIS OKD.

Pro MŠMT ČR byly zpracovány a odeslány pro účely opětovného udělení akreditace pro rekvalifikační kurz aktualizované osnovy, akreditace byla udělena na další tři roky, čili do roku 2003.

Přehled vzdělávacích akcí je uveden v příloze č. 2.

3. Doplnění, zpracování a ochrana knihovního fondu

3.1 Akvizice knihovního fondu

V zájmu zajištění co největší úplnosti české knižní produkce byly pravidelně sledovány dostupné akviziční zdroje - Nové knihy, O.K., Knihy 99, ediční plány, nabídkové seznamy, oznámení vydavatelů, atd. (průměrně bylo ověřováno 600 záznamů měsíčně). Zpětně byly prověřovány katalogizační záznamy vícesvazkových publikací, na chybějící svazky byly vyhotovovány deziderátní záznamy a dle možností byly tyto svazky dokupovány. Celkem bylo odesláno 1.453 objednávek.

Finanční částka určená na nákup neperiodické literatury české provenience nestačila k pokrytí nákupu všech titulů vydaných mimoregionálními nakladateli. Bylo zakoupeno 5.275 publikací.

Rovněž finanční prostředky vyčleněné na pořízení multiplikátů nestačily na nákup odpovídající směrnici o doplňování knihovního fondu, ani na nákup většího počtu zahraničních titulů. Celkem knihovna nakoupila 1.777 českých multiplikátů a 235 zahraničních publikací (z toho většinu představují americké publikace získané prostřednictvím Centra pro demokracii a svobodné podnikání za symbolickou cenu).

V rámci regionálního povinného výtisku získala SVK v Ostravě celkem 3.844 publikací. Bylo urgováno 238 nedodaných titulů, zatím zůstalo nevyřízeno 51 urgencí.

Knihovna získala darem 449 publikací, přičemž nejvýznamnějšími dárči byli:

Rakouský kulturní institut 61 k.j.

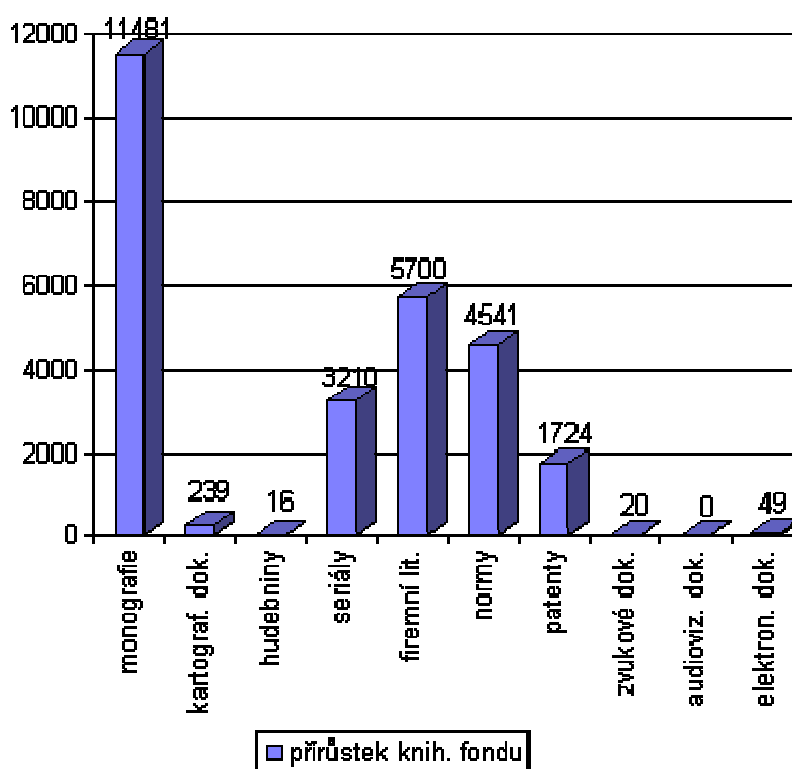
Nakl. Galén Praha 42 k.j.

Nakl. Spira Liberec 34 k.j.

Nakl. Geum Běstvína 15 k.j.

Stávající adresář regionálních nakladatelů byl průběžně zcela aktualizován s ohledem na nově vytvořený ostravský region.

Graf č. 3: Rozbor přírůstku knihovního fondu dle druhu informačních pramenů

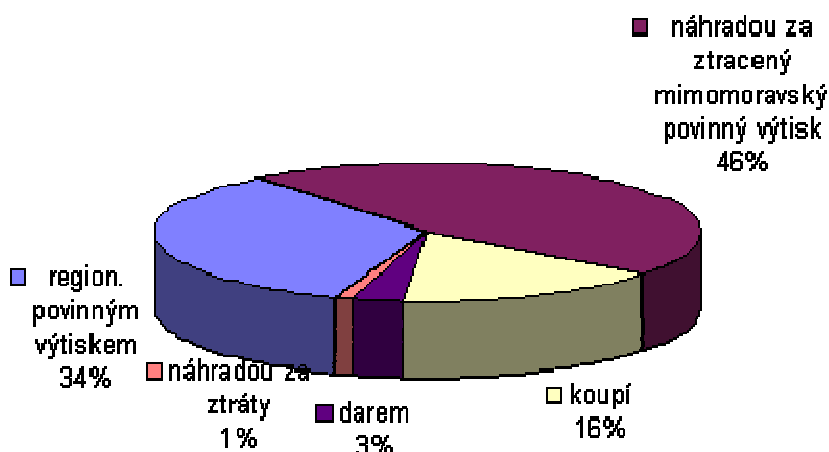
Tabulka č. 4: Způsob nabytí tuzemských monografií, kartografických dokumentů, hudebnin v roce 1999

regionálním povinným výtiskem

3844

náhradou za ztracený mimomoravský povinný výtisk	5275
koupí	1777
výměnou	0
darem	356
náhradou za ztráty	128
celkem (k.j.)	11380

Graf č. 4: Způsob nabytí tuzemských monografií, kartograf. dok., hudebnin v roce 1999

Tabulka č. 5: Způsob nabytí zahraničních monografií, kartograf. dok., hudebnin v roce 1999

koupí	235
výměnou	69
darem	93
náhradou za ztráty	7
celkem (k.j.)	404

Za rok 1999 bylo do knihovního fondu zařazeno 3211 seriálů z toho 563 zahraničních. Relativně velký přírůstek zahraničních periodik nevyplývá bohužel z široké nabídky zařazovaných titulů, ale je dán způsobem vazby periodik, v níž často musí tvořit samostatnou knihovní jednotku jen několik čísel ročníku (kvůli počtu stran a hmotnosti).

V loňském roce bylo knihovnou odebíráno 2141 titulů novin a časopisů z toho 194 firemních. Pouze 31 titulů českých periodik je nakupováno duplicitně. Převážná část běžného ročníku periodik je k dispozici čtenářům ve schránkách studovny, jejichž označení je uvedeno v on-line katalogu. Při převedení systému T-Series na verzi 300 však nebyla ošetřena konverze tohoto údaje a údaje bylo nutno opětovně vepsat.

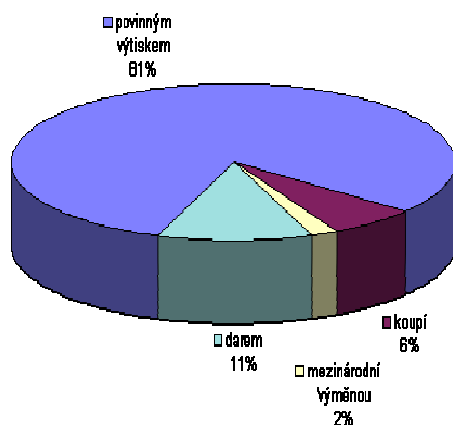
Tabulka č. 6: Rozbor seriálů docházejících do knihovny v roce 1999 podle způsobu nabytí

povinným výtiskem	1718
koupí	137
mezinárodní výměnou	43
darem	243

celkem (titulů) 2141

Graf č. 5: Rozbor seriálů docházejících do knihovny v roce 1999 podle způsobu nabytí

Tabulka č. 7: Rozbor titulů seriálů docházejících do knihovny v roce 1999 dle provenience

	ČR	zahraničí
firemní seriály	31	163
ostatní seriály	1718	229
celkem	1749	392

Zahraniční periodika nefiremního charakteru byla doplňována v roce 1999 z Německa (58 titulů), USA (50 titulů), Velké Británie (23 titulů), Polska, Ruska, Slovenska (18 titulů), Číny (16 titulů), Ukrajiny (10 titulů), Švýcarska (5 titulů), Francie (4 tituly), Itálie, Kazachstánu, Rakouska (2 tituly), Kanady, Koreje a Mexika (1 titul).

České normy i patentové spisy byly doplňovány v úplnosti. Platnost norem byla jako každoročně sledována dle Věstníku Úřadu pro normalizaci a měření. Zrušeno bylo 1305 norem, vlepeno 115 oprav, vyřazeno 2264 norem. Průběžně byly doplňovány pomocné kartotéky ISO, EN, IEC. České patentové spisy byly nadále v úplnosti získávány darem od Úřadu průmyslového vlastnictví, který také poskytuje knihovně s výraznou slevou velmi využívaný CD-ROM s databází ochranných známek.

Firemní literatura byla získávána 2361 náborovými dopisy (z toho 512 zasláno elektronicky), obdrženo bylo 1910 zásilek dokumentů.

3.2 Tvorba bibliografických a dokumentačních záznamů

V souvislosti s tvorbou on-line katalogu byly oddělením zpracování knih cyklicky prováděny opravy chyb a duplicit zjištěných automatickou revizí elektronického katalogu. Zejména byly opravovány jmenné autority v souvislosti se změnou názvu Česká republika a české země na Česko v kvalifikátorech a jinde. Opraveny byly i vstupní prvky s tímto zeměpisným jménem v

předmětových heslech a výrazy tezauru. Úprava podhesel v elektronickém i manuálním katalogu pokračuje. V rámci úkolů projektu SVK v Ostravě - centrum regionálního informačního systému a pro NK ČR byly aktualizovány pomocné znaky místa, třída 9 a zbytek třídy 8 tabulek Vybrané znaky MDT podle 2. vyd. elektronických tabulek MDT-MRF. (Pro Pracovní skupinu pro věcnou katalogizaci připomínkována celá reedice tabulek Vybrané znaky.) Podle nových tabulek byly opraveny nebo odkázány všechny znaky MDT v autoritách online katalogu. Byly aktualizovány a doplněny lokace všech samostatných CD-ROM a s vedoucími příslušných oddělení upřesněna koncepce zpracování a uchovávání (70 popisných jednotek).

V rámci náhradních prací při převodu T Series na verzi 300 bylo zredigováno 10 zásuvek nejexponovanějších částí lístkového čtenářského jmenného katalogu.

V součinnosti s oddělením automatizace byl vyzkoušen a vyhodnocen download záznamů z ČNB ve formátu TINLIB z katalogu Univerzitní knihovny UK Praha. Po vyhodnocení časové náročnosti a zvážení rizik pro bezpečnost databáze v souvislosti s překonáním firewallu bylo upuštěno od využití při ukládání záznamů živé retrokonverze.

Ve spolupráci s oddělením automatizace byly upraveny programy pro tisk katalogizačních a místních lístků na verzi 300 T Series.

Ve spolupráci s oddělením automatizace byla upravena struktura MDT pro novinkovou službu podle nových změn MDT.

V součinnosti s oddělením automatizace byla dále testována sdílená katalogizace v Souborném katalogu -CASLIN v systému ORACLE.

V souvislosti s redakcí lokací příručních knihoven byly zvýšenou měrou měněny a doplňovány lokace publikací příručních knihoven (cca 400 signatur).

Od září 1999 byly průběžně ukládány do elektronického katalogu záznamy všech starších neperiodik, které čtenáři zažádali (tzv. živé retro). V roce 1999 digitalizováno cca 3.500 záznamů z úhrnného počtu retro.

Oddělení periodik provedlo kontrolu řazení služebního jmenného katalogu a katalogu ve studovně (zapsány nové tituly, přípisy běžného roku, přípisy vazeb, zániky odběru, resp. vydávání, změny názvu aj.). Katalog byl k 31. 12. 1999 uzavřen, neboť nové údaje jsou nyní v plném rozsahu doplňovány do databáze. Oddělení periodik se zaměřilo mj. na práci s regionálními seriály a pravidelnou propagaci nově docházejících seriálů uvedením jejich seznamu na knihovní nástěnce.

Tabulka č. 8: Rozsah katalogizace a retrospektivní konverze v roce 1999

Katalogizace knih (knihovních jednotek)	12384
Jmenná katalogizace knih (popisných jednotek)	10049
Věcná katalogizace knih (popisných jednotek)	10040
Jmenná katalogizace seriálů (knihovních jednotek)	3711
Věcná katalogizace seriálů (popisných jednotek)	1120
Katalogizace speciálních fondů (knihovních jednotek)	5720
Katalogizace firemních seriálů (popisných jednotek)	278

Retrospektivní konverze katalogizačních záznamů knih	32110
Retrospektivní konverze katalogizačních záznamů seriálů	9239
Retrokonverze hesel na výrazy tezauru	12516
Retrokon pro NK ČR	10985

Oddělení speciálních fondů zahájilo katalogizaci výročních zpráv regionálních firem do databáze T-Series.

Oddělení bibliografie zpracovalo 4986 bibliografických záznamů pro retrospektivní regionální bibliografii, Českou národní bibliografii, souběžnou článkovou bibliografii z pedagogiky, souběžnou článkovou bibliografii regionálního významu a na základě objednávek uživatelů. Databáze Kalendárium se speciálním zaměřením na hudební výročí byla doplněna o 1010 záznamů.

Tabulka č. 9 - Tvorba bibliografických záznamů

Pro ČNB	2331
Z českých zdrojů - pro regionální databázi	580
Z českých zdrojů - pro retrospektivní reg. bibliografii	539
Z českých zdrojů - na žádost uživatele	710
Z cizojaz. zdrojů - pro databázi z pedagogiky	34
Z cizojaz. zdrojů - pro retrospektivní reg. bibliografii	439
Z cizojaz. zdrojů - na žádost uživatele	353
Celkem	4986

3.3 Revize a ochrana fondu

Na úseku revizí pokračovalo oddělení akvizice knih v revizi signatury G-. Byly zrevidovány sign. G 100.000 - G 185.000, celkem 96.606 kn.j. Byla provedena superrevize ztrát sign. G 1 - G 185.000, zpracovány protokoly z revize a superrevize a vyhotoven návrh k odpisu potvrzených ztrát. U nově zjištěných ztrát byla v katalogizačních záznamech elektronicky zpracovaných publikací v příslušných polích zapsána poznámka "Pravděpodobně ztraceno", na 523 titulů byl vyhotoven v databázi "minizáznam". Katalogizační lístky odepsaných publikací byly vyřazeny ze všech čtenářských katalogů, odpis byl zaznamenán v přírůstkovém, místním a služebním autorském katalogu. U novějších publikací zpracovaných v systému T-Series byl odpis proveden v pomocné bázi TINVYR.

Oddělení periodik připravovalo dle inovované směrnice pro doplňování knihovního fondu větší objem periodik do vazby (3253 k.j.). Z finančních důvodů však byl do kniharství odvážen pouze denní tisk a většina vazby byla prováděna v oddělení do desek. Svázané ročníky periodik byly označovány etiketou s čárovým kódem. OP společně s reprografickou dílnou provádělo také drobné opravy vazeb knih.

Oddělení speciálních fondů provedlo pravidelnou obsahovou aktualizaci a revizi firemní literatury (42 525 k.j.), při níž vyřadilo informační materiály starší 5 let.

U patentových spisů byla provedena úplná kontrola řazení 6. klasifikace (6639 k.j.) a byly provedeny přesuny patentových spisů 2. klasifikace (62 000 k.j.) do skladiště pod studovnou oddělení speciálních fondů a přesuny ostatních klasifikací ve skladišti za studovnou.

4. Výzkumná činnost

V roce 1999 byly v knihovně řešeny následující projekty:

- SVK v Ostravě - centrum regionálního informačního systému. 3. etapa. Hlavní řešitel: PhDr. Milena Slaninová. V této etapě byly mj. shromážděny údaje z knihoven regionu, byl vytvořen adresář e-mailových adres a www stránek knihoven, které využívají Internet, aktualizovány a vystaveny na domovských stránkách naší knihovny jsou databáze vytvářené knihovnami regionu. Dále byl proveden dotazníkový průzkum v podnicích a organizacích severomoravského regionu o činnosti bývalých středisek VTEI, dotazníky byly rozeslány dle původního adresáře a na základě informací AAR cca do 130 institucí, odpovědělo 41 organizací. Získané údaje budou zveřejněny na www stránkách.
- Zkvalitnění připojení SVK v Ostravě k síti Internet přechodem na TEN-155 CZ. Řešitel: ing. Drahomíra Tošenovská. (Viz kapitola 7.)
- Retrospektivní konverze katalogizačních záznamů seriálů. Řešitel: PhDr. Milada Štěpánková. Úkol přinesl obohacení databáze knihovního fondu celkem o cca 30 000 záznamů seriálů.

V průběhu roku byly odděleními služeb knihovně, automatizace, ekonomiky a provozu zpracovány podklady pro Celostátní evidenci projektů, Celostátní evidenci výzkumných záměrů a Registr informací o výsledcích vědy a výzkumu dle zadaných termínů. Na žádost nadřízeného orgánu (MK ČR) byly průběžně doplňovány údaje, o které bylo nutné tyto registry doplnit. Nepodařilo se obhájit víceletý výzkumný záměr, jemuž bylo vytknuto, že nezahrnuje výzkumnou činnost v pravém smyslu slova.

Pro rok 2000 byly připraveny tyto projekty:

- Zavedení článkové bibliografie v systému T-Series (program VaV)
- Modernizace vzdělávacího střediska v SVK v Ostravě (konkurz Knihovna 21. století)
- Zajištění vystavování databáze záznamů o knihovním fondu SVK v Ostravě po síti Internet (konkurz RISK)

V následujících projektech, které se nyní ucházejí o účelové financování, vystupuje SVK v Ostravě v roli spolunositele, spoluřešitele, resp. uživatele:

- Velkoplošná licence na přístup do databáze Web of Science
- Celonárodní licence na přístup k databázím EBSCO
- OCLC First Search Service
- Multifunkční centrum Virtuální polytechnické knihovny jako zdroj informací a služeb pro oblast technických a aplikovaných přírodních věd
- Užívání plnotextové databáze článků JADE
- Výuková centra pro celoživotní vzdělávání knihovníků v České republice

5. Vnější vztahy

Na domovských stránkách knihovny byly zveřejněny informace o e-mailových adresách a www stránkách knihoven, které jsou napojeny na síť Internet na severní Moravě a ve Slezsku.

Stránky byly aktualizovány s ohledem na novinky ve vzdělávacích akcích i běžných aktivitách knihovny. (Mj. byla zveřejněna informace o přípravě knihovny na zavedení automatizovaného výpůjčního systému a o amnestii, týkající se vrácení knih na upomínky.) Pravidelně byly vystavovány záznamy o přírůstcích knihovního fondu.

Průběžně byly aktualizovány letáky informující o činnosti knihovny jak pro potřeby uživatelů služeb knihovny (průvodce) , tak i pro knižní veletrh v Praze.

Novinky i problémy v činnosti knihovny byly průběžně sdělovány veřejnosti prostřednictvím tisku, rozhlasu i regionálního televizního vysílání. Zajímavé přírůstky knihovního fondu i změny ve službách byly propagovány na nástěnkách.

6. Ediční činnost

V roce 1999 SVK v Ostravě vydala SVK v Ostravě následující publikace:

- VYKOUKALOVÁ, Blanka. Přehled bibliografií a rešerší za 2. pol. 1998. ISBN 80-7054-083-4.
- SLANINOVÁ, Milena. Rozbor činnosti veřejných knihoven Severomoravského kraje za rok 1998. ISBN 80-7054-084-2.
- Seznam zahraničních periodik objednaných na rok 1999 knihovnami, podniky a jinými institucemi na území severní Moravy (neobsahuje lékařské časopisy). ISBN 80-7054-085-0.
- VYKOUKALOVÁ, Blanka. Přehled bibliografií a rešerší za 1. pol. 1999. ISBN 80-7054-086-9.
- TOMÁŠOVÁ, Marcela a SKLENÁŘOVÁ, Dana. Seznam firemních časopisů 1999. ISBN 80-7054-087-7.
- VAŠÍČKOVÁ, Miluše. Vybraná hudební výročí roku 2000. ISBN 80-7054-088-5.

7. Automatizace knihovny

Elektronický katalog knihovního fondu byl převeden pod novou verzi systému T-Series v.300. V nové verzi byly provedeny všechny místní úpravy, veškerá hesla, přístupy a změny ve standardních hodnotách byly převedeny do nastavení nové verze.

Hardwarově i softwarově byl zajištěn přechod na r. 2000 vzhledem k počítačovému vybavení knihovny, byl proveden upgrade operačního systému Unix na serverech i firewallu. Byly provedeny změny v softwarových produktech vytvořených oddělením automatizace.

Byl připraven a v srpnu 1999 byl uveden do provozu modul systému T-Series "Výpůjční protokol". Veškeré operace výpůjčního protokolu byly převedeny do automatizované podoby (půjčování, vrácení, prodlužování, rezervace, upomínky), starý lístkový výpůjční protokol byl převeden do elektronické podoby. Pracovnice z půjčovny oddělení služeb byly proškoleny pro práci v modulu Výpůjční protokol.

Z okruhu RISK byl realizován projekt "Zkvalitnění připojení SVK v Ostravě k síti Internet přechodem na síť TEN-155 CZ". Knihovna přešla na připojení k síti Internet rychlostí 2Mbps. Proběhla změna fyzického připojení na optické vlákno na Magistrátě města Ostravy přes

Cisco Router 2621. Nově přidělené IP adresy byly pracovníky oddělení automatizace přečíslovány na serverech i osobních počítačích vnější sítě.

Zajišťování provozu nové multimediální studovny na bibliografii se stalo součástí rutinních prací oddělení automatizace z hlediska technické i softwarové údržby.

Firemní seriály byly zpracovány v systému T-Series. Pracovnice oddělení speciálních fondů byly proškoleny pro práci v systému T-Series v modulech Katalog a Správa seriálů.

Oddělení automatizace připravilo a ve spolupráci s ostatními odděleními realizovalo "Setkání uživatelů knihovnického systému T-Series".

Oddělením byl zajištěn rutinní provoz současných automatizovaných systémů :

- akvizice a zpracování monografické literatury
- akvizice a zpracování firemní literatury
- akvizice a zpracování seriálů
- článkové bibliografie
- systému UltraNet pro poskytování CD-ROMů uživatelům
- exportu katalogizačních záznamů pro ČNB
- faktografických databází REOS a Kalendarium
- evidence zahraničních periodik odebíraných na území severní Moravy
- statistického sledování výkonů veřejných knihoven na severní Moravě
- účetnictví
- evidence pracovníků
- inventarizace majetku
- mzdové agendy
- www stránky

Pravidelnou součástí činnosti oddělení automatizace bylo také zajištění :

- údržby a provozu unixové sítě a Firewallu
- údržby a provozu osobních počítačů na všech pracovištích
- údržby a provozu systému CDS/ISIS
- údržby a provozu sítě UltraNet
- údržby a provozu Internetu.

8. Odborné komise, souborné katalogy

8.1 Odborné komise

Zástupci SVK v Ostravě se v roce 1999 podíleli na činnosti následujících celostátních komisí, profesních organizací, poradních a pracovních orgánů:

- ÚKR ČR
- Pracovní skupiny pro jmennou katalogizaci při NK ČR
- Pracovní skupiny pro věcnou katalogizaci při NK ČR
- Rady pro katalogizační politiku
- Pracovní skupiny pro Souborný katalog ČR
- Pracovní skupiny pro jmennou katalogizaci seriálů

- Komise pro vzdělávání při NK ČR
- Sekce pro bibliografii při SDRUK ČR
- Pracovní skupiny zpracovatelů kooperativní národní bibliografie
- Komise zpracovatelů retrospektivní regionální bibliografie
- Komise vedoucích pracovníků bibliografických a rešeršních oddělení SVK
- Rady Sdružení knihoven ČR
- Výkonného výboru a legislativní komise SKIPu
- Organizačního výboru Sdružení uživatelů T-Series
- Hodnotitelské komise Programu rozvoje informační sítě veřejných knihoven

8.2 Souborné katalogy

V uplynulém roce přispívala SVK v Ostravě průběžně do celostátních databází ČNB (2331 záznamů), souborného katalogu ČR - CASLIN a do databáze souběžné článkové bibliografie pro Pedagogickou knihovnu v Praze. Byla účastníkem virtuálního katalogu knihoven zpřístupňujících své katalogy v prostředí TinWeb.

Knihovna pokračovala ve své účasti na kooperačním projektu RETROKON převáděním naskenovaných záznamů Bibliografického katalogu ČNB do databázové podoby (10985).

9. Vzdělávání knihovníků

V roce 1999 bylo proškoleno celkem 52 zaměstnanců k činnosti v systému T-Series, k využívání databází zpřístupňovaných v síti Ultranet, k užívání textového editoru MS-Word, tabulkového procesoru Excell, atd.

Nejčastější formou vzdělávání zůstávalo i v loňském roce individuální studium pracovníků, doplňované účastí na seminářích a konferencích i krátkodobými pobyty v jiných knihovnách.

SVK v Ostravě zahrnovala v roce 1999 devět oddělení s 73 přepočtenými úvazky:

- oddělení akvizice knih, ved. pí Jitka Šindlerová
- oddělení automatizace, ved. Ing. Drahomíra Tošenovská
- oddělení bibliografie, ved. PhDr. Alena Hrazdilová
- oddělení ekonomiky a provozu, ved. Ing. Květoslava Kotová
- oddělení periodik, ved. PhDr. Milada Štěpánková,
- oddělení služeb čtenářům, ved. pí Marta Stratilíková
- oddělení služeb knihovnám, ved. PhDr. Milena Slaninová
- oddělení speciálních fondů, ved. Mgr. Lidmila Březinová
- oddělení zpracování knih, ved. PhDr. Aleš Hrazdil

Příloha č.2: Přehled vzdělávacích akcí uskutečněných v roce 1999

24. 3. 1999 Závěrečné zkoušky v rekvalifikačním kurzu

Místo konání: SVK v Ostravě, odd. služeb knihovnám

Účast: 14

**27.- 28. 4.1999 Seminář pro pracovníky veřejných knihoven
se střediskovou funkcí regionu severní Moravy**

Místo konání: Rožnov pod Radhoštěm

Účast: 27

**13. - 14. 4. 1999 Cyklus dvoudenních školení uživatelů sítě Internet
z řad knihovníků regionu severní Moravy**

18. - 19. 5. 1999

15. - 16. 6. 1999

21. - 22. 9. 1999

Místo konání: SVK v Ostravě, odd. služeb knihovnám

Účast: 81

**12. 5. 1999 Porada ředitelů okresních knihoven a městských knihoven
s regionální funkcí**

Místo konání: SVK v Ostravě, odd. služeb knihovnám

Účast: 12

**28. - 29. 9. 1999 Seminář pro knihovníky školních a veřejných knihoven
severomoravského a jihomoravského kraje**

Místo konání: Kroměříž

Účast: 72

**2.11., 9. 11.1999 Mezinárodní standardy v české katalogizační praxi
(inovace informací)**

Místo konání: SVK v Ostravě, odd. služeb knihovnám

Účast: 35

1.11.1999 Školení vyhledávání v ČNB a jiných databázích

2.11.1999

3.11.1999

4.11.1999

Místo konání: SVK v Ostravě, odd.bibliografie

Účast: 23

**10. 11. 1999 Zahájení dalšího běhu rekvalifikačního kurzu pro pracovníky
knihoven bez knihovnického vzdělání**

Místo konání: SVK v Ostravě, odd. služeb knihovnám

Účast: 21

**23. 11. 1999 Seminář pro pracovníky informačních středisek a institucí
regionu severní Moravy**

Místo konání: Ostrava

Účast: 18

Příloha č. 3: Základní statistické ukazatele, sponzoři

Tabulka č. 10: Základní statistické ukazatele výkonů SVK - 1999

velikost knihovního fondu

874328

přírůstek knihovního fondu	26980
bibliografické a dokumentační záznamy	27831
výpůjčky (kromě MVS)	395556
výpůjčky MVS	31677
zapsaní čtenáři	8412
návštěvníci	201643
vzdělávací a kulturní akce, semináře a konference	30
počet počítačových stanic určených veřejnosti	20

Sponzoři knihovny v roce 1999:

Severomoravská energetika, a.s.
Union banka, a.s.
Nová huť - Technika, spol. s r.o.
Minerva - Vědecké knihkupectví, s. r.o.

Příloha č. 4: Plnění plánovaných ukazatelů

Tabulka č. 11: Plnění plánovaných výkonnostních ukazatelů za rok 1999

Ukazatel	Plán	Plnění	%
Přírůstek knihovního fondu			
Knihy	10000	11784	117,84
Seriály	1500	3211	214,07
Speciální fondy	10300	11985	116,36
Celkem	21800	26980	123,76
Úbytek knihovního fondu			
Knihy a seriály	2000	2748	137,40
Speciální fondy	8000	8097	101,21
Celkem	10000	10845	108,45
Revize knihovního fondu			
Knihy a seriály	80000	96606	120,76
Speciální fondy	30000	89510	298,37
Celkem	110000	186116	169,20
Vazby knihovního fondu	2000	3253	162,65
Katalogizace			
Knihy	10000	12296	122,96
Seriály	2500	3710	148,40
Speciální fondy	5700	5809	101,91
Celkem	18200	21815	119,86
Bibliografie	2	2	100,00
Rešerše - publikace	110	103	93,64
Registrovaní uživatelé	8500	8412	98,96
Výpůjčky (kromě MVS)			
v OSČ (knihy a seriály)	330000	297477	90,14
v OSF (speciální fondy)	36000	98079	272,44
Celkem	366000	395556	108,08
Meziknihovní výpůjčky			
Cirkulace časopisů (vč. firem.)	12500	13015	104,12
Cirkulace ostatních dokumentů	12660	12240	96,68

MVS v OSČ (mimo cirkulaci)	4500	6206	137,91
MVS v OSF (mimo cirkulaci)	290	216	74,48
Celkem	29950	31677	105,77

Vysvětlivky k některým ukazatelům:

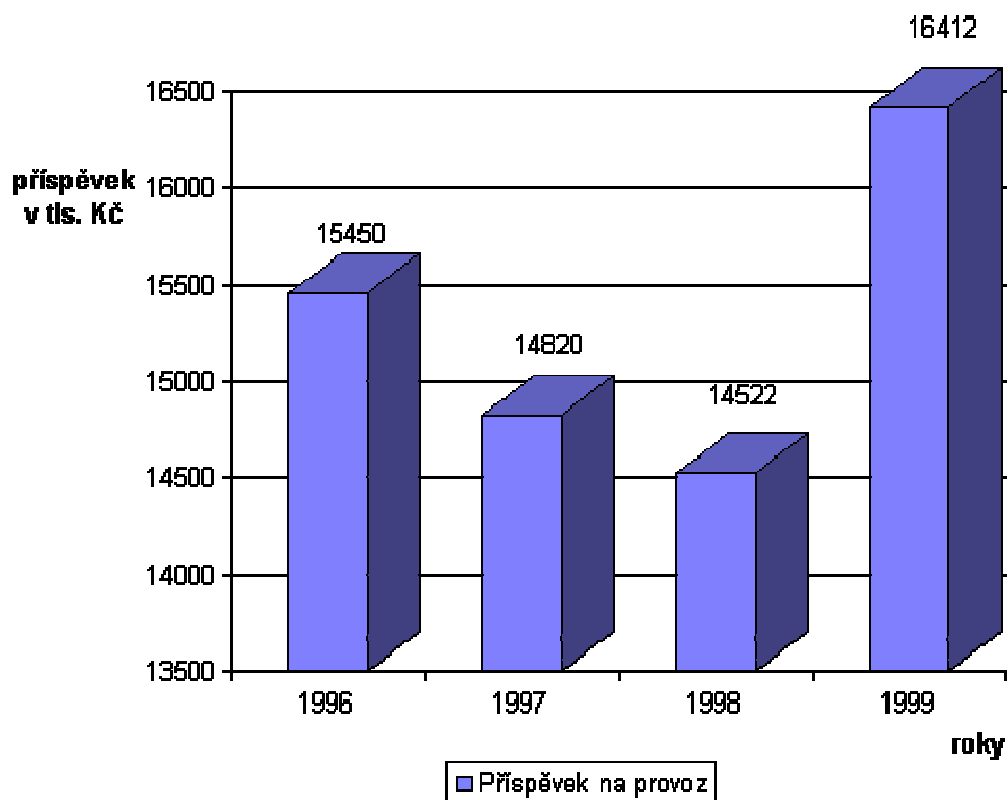
Přírůstek seriálů - počet vyplynul z vazby reg. seriálů dle změněné koncepce doplňování

Revize speciálních fondů - překročení vzniklo tím, že revize firemní literatury nebyla plánovaným ukazatelem, plánována byla pouze revize norem.

Katalogizace seriálů - byla silně překročena řešením výzkumného úkolu.

Výpůjčky speciálních fondů (mimo MVS) - plánovány omylem v požadavcích jednotkách, nikoliv v knihovních jednotkách.

Příloha č. 5: Příspěvek na provoz

Graf č. 6: Příspěvek na provoz SVK v Ostravě v letech 1996 -1999

Poznámka: rok 1997, 1998, 1999 - včetně účelové dotace na náhradu ztráty povinného výtisku, zvýšení v roce 1999 dáno změnou platových tarifů